

7. O správnosti rukopisu mají se jeden nebo dva znalci, porovnajíce jej s rukopisy uznanými nebo beze vší pochybnosti pravými nebo jiným způsobem o povaze jeho se přesvědčíce, vysloviti (§ 694 tr. z. důch.).

V. Protidůkaz proti nálezu znalců.

Ve všech případech, kde nález znalců buď sám o sobě (§ 742 tr. z. důch.) nebo ve spojení s jinými okolnostmi (§§ 746 a 747 tr. z. důch.) tvoří důkaz o cizozemském původu věci, lze proti tomuto nálezu provést protidůkaz, že zboží jest původu tuzemského nebo že bylo podrobeno clu při přívozu nebo konečně, jedná-li se o předmět státního monopolu, že byl koupen v prodejovém místě státního důchodu neb od osoby státem k prodeji předmětů státního monopolu zřízených (§ 748 tr. z. důch.).

VI. Odměna znalců.

Lékaři, ranhojiči a porodní báby mají v trestním řízení důchodkovém podati svoje dobrozdání, pokud bydlí v místě svého výsledku, bez nároku na odměnu. Jiní znalci, k nimž sluší počítati též tlumočníky, mohou žádati odměnu za svoji námahu dle předpisů v soudním řízení trestním platných; poplatky znalcům poskytnuté má vésti resp. nahraditi odsouzený (§§ 918, 919, 920, 926 tr. z. důch.).

VII. Zkouška výrobní (Werkprobe) slouží jako pomocný prostředek k objasnění dobrozdání znalci podaného (§ 749 tr. z. důch.). Viz čl. Zkouška výrobní.

Znalci potravin.

I. Pojem.

Znalci potravin jsou osoby theoreticky i prakticky způsobilé a státem povolané k tomu, aby v obchodu potravinami zkoumáním a dobrozdáním svým rozhodovaly o upotřebitelnosti nebo neupotřebitelnosti a dalším osudu těchto potravin a některých poživatin. Aby se vyhovělo potřebě takovýchto odborných a zvláště kvalifikovaných sil, vydán byl zvláštní studijní a zkušební řád »pro znalce potravní« (srv. min. nař. ze dne 13. října 1897 č. 241 ř. z.). »Diplomovaným znalcem potravním« smí se nazývati toliko ten, kdo nabytí zvláštního diplomu vydaného zemským politickým úřadem; tato autorisační listina vydá se, prokáže-li svéprávná a zachovalá osoba:

1. předběžné všeobecné vzdělání (jež se prokáže pravidelně maturitním vysvědčením z gymnasia nebo z reálky § 1 a 2 odst. 1 cit. nař. z r. 1897 č. 241 ř. z.);

2. že s prospěchem odbyla přírodovědecké studium na vysokých školách (t. j. na některé universitě nebo vysoké technické škole — srv. §§ 1 a 3 cit. nař.);

3. že s prospěchem vykonala zvláštní odborná studia (srv. § 1 a §§ 13—16 cit. nař. z r. 1897 č. 241 ř. z.).

Zvláštním pojítkem sprostředkujícím po zákonu přechod ze stadia studií pod č. 2) naznačených ku vzdělání dovršujícímu způsobilost odbornou (č. 3) jest t. zv. zkouška kvalifikační t. j. zvláštní zkouška konaná na některé filosofické fakultě z přírodovědeckého studia na vysokých školách odbytého (§§ 4—8 cit. nař.).

Zkouška kvalifikační, beroucí se směrem předepsaným v celku pro veškeré zkoušky státní, resp. přísné, skládá se

- a) z praktické zkoušky z lučby,
- b) z theoretické zkoušky z lučby,

c) z theoreticko-praktické zkoušky z botaniky,
d) z theoreticko-praktické zkoušky z fyziky (srv. §§ 9 a 10 cit. nař.).
 Zkoušku kvalifikační nahraňuje úplně approbace pro úřad učitelský na gymnasium nebo reálku zahrnující v sobě způsobilost k vyučování lučbě a botanice pro všechny třídy, k vyučování fyzice pak alespoň pro třídy nižší, a dále tuzemský doktorát filosofický, pokud rigorosa vykonána byla z chemie, botaniky a fyziky (§ 11 cit. nař.); částečně nahražují zkoušku kvalifikační:

aa) způsobilost k učitelskému úřadu pro gymnasium nebo reálku, pokud jen částečně vyhověno požadavkům shora naznačeným,

bb) rigorosa na tuzemské universitě vykonaná z jednotlivých předmětů pro naznačený doktorát filosofie předepsaných,

cc) alespoň s »dostatečným« prospěchem složená státní zkouška na některé vysoké škole technické z odboru chemicko-technického, nebo diplomovou zkouškou provedenou s úspěchem na vysoké škole technické (§ 12 cit. nař.).

II. Zvláštní odborná studia pro potravní chemiky obsahují:

1. alespoň dva semestry studií na některé lékařské fakultě,
2. dva semestry praxe odbývané při některém všeobecném ústavě státním pro zkoumání potravin.

Základem těchto dvou skupin studií může kandidát znalectví potravin připuštěn býti ke zvláštní »diplomové zkoušce« (zkoušce státní — § 13 cit. nař.).

Ad 1. Dotyčný kandidát může býti zapsán jako mimořádný posluchač fakulty lékařské a musí poslouchati tyto přednášky, resp. tato cvičení:

a) analýsi potravin a praktická cvičení v chemické analýsi potravin a poživatin (po jeden semestr);

b) praktická cvičení v mikroskopii rostlinných potravin a poživatin (po jedno pololetí);

c) nauku o potravinách, přírodopis rostlinných potravin a poživatin, počítaje v to i znalost rostlinného zboží (drogů), jakož i nejdůležitějších rostlin jedovatých (po dvě pololetí);

d) toxikologii (po jedno pololetí);

e) soudní chemie a praktická cvičení v soudní analytické chemii (po jeden semestr);

f) praktická cvičení ve fyziologicko-chemické analýsi (po jedno pololetí),

g) mikrobiologické zkoumání vody, potravin a poživatin v praktických kursech,

h) zdravotnictví (po jeden semestr) a to:

aa) základy fyziologie výměny látek, zdravotnictví, výživy a stravy,

bb) mikrobiologii se zvláštním zřetelem ku výměně látek mikrobů, ke kvašení a hnití, jakož i se zřetelem k onemocněním nakaženými potravinami a poživatinami,

cc) zdravotnictví půdy a vody,

i) znalost zákonů a organisace úřadů (po jedno pololetí — srv. § 14 cit. nař. z r. 1897 č. 241 ř. z.).

Ad 2. Praxe chemiků potravních konati se má na onom všeobecném ústavu pro zkoumání potravin, který spojen jest s universitou, na níž do-

tyčný kandidát studia svá jako mimořádný posluchač odbyl (srv. blíže §§ 17—19 cit. nař.).

III. Zkouška diplomová. Za účelem dosažení diplomu znalce potravního složití jest zvláštní zkoušku diplomovou, jejímiž součástkami jsou tyto jednotlivé zkoušky:

1. praktická zkouška z chemického zkoumání potravin;
2. praktická zkouška z mikroskopického a mikrobiologického zkoumání potravin, z poznávání rostlinných potravin;
3. praktická zkouška ze soudní chemické analýsy;
4. theoretická zkouška ze znalosti potravin a ze znalosti zákonů;
5. theoretická zkouška ze zdravotnictví (výživa a strava; mikrobiologie se zvláštním zřetelem ke kvašení a hnití; půda a voda srv. §§ 20 až 24 cit. nař. z r. 1897).

IV. Společná ustanovení platná pro zkoušku kvalifikační i pro zkoušku diplomovou týkají se libovolnosti v pořadu částečných zkoušek, komise zkušební, klasifikace a podobných náležitostí každé veřejné zkoušky (§§ 25—29 cit. nař. z r. 1897). O každé diplomové zkoušce, třeba neúspěšné, sepsati se má protokol a předložiti politickému úřadu zemskému; na základě známek svědčících zkoušce s prospěchem odbyté (klasifikace: »způsobilý«, »způsobilý s vyznamenáním«), vydá zemská vláda žadateli diplom znalce potravin, jinak žádost jeho odmítne (§ 33 cit. nař.).

Výsledek každé částečné zkoušky oznámí se ihned veřejně kandidátovi (§ 32 cit. nař.).

V. Taxy.

Za jednu celou zkoušku platí se 35 zl. taxy, z čehož na předsedu přijde 10 zl., na příslušného zkoušejícího pak 5 zl.; při zkoušce kvalifikační připadá z celé taxy 5 zl. fondu universitní kanceláře (§ 31 cit. nař. ze dne 13. října 1897 č. 241 ř. z.).

VI. Znalci potravin jako znalci soudní.

Při jednotlivých soudech bývá zvykem, že za znalce zvolí se přímo onen úředník ústavu ke zkoumání potravin, kterýž podepsal dobrozdání učiněné tímto ústavem. Dle sdělení ministerstva vnitra ze dne 18. listopadu 1898 č. 36938 provázen jest tento způsob mnohými nepřístojnostmi; proto dlužno co nejrozhodněji doporučovati vždy volbu znalců jen z kruhu ústavů zkoumacích. Sdělení toto zní: »Dle služebních předpisů platných pro ústavy zkoumací má totiž písemné nálezy a dobrozdání od ústavu vydávané, dále úřední korespondence vůbec podepisovati přednosta nebo úředník k jeho zastupování povoláný, a neznači tedy podpis na vyhotoveních o sobě onoho úředníka, který zkoumání v daném případě předsevzal. Kromě toho rozpadají se práce ústavů dle povahy své ve dvě oddělení, jednak v chemické, jednak v mikroskopické a bakteriologické oddělení, kteráž v ohledu vědeckém vzájemně se liší a částečně i co do personálu pověřeného prováděním prací odloučena jsou od sebe, tak že v mnoha případech jedině jen zkoumání zaměstnává dvě nebo ještě více technických úředníků a i každý úředník co do obou vědeckých oddělení stejně kvalifikován není. Lékařsko zdravotní posouzení přísluší konečně opět zvláštnímu odborníku, zpravidla přednostovi ústavu.

Kdyžtě se takto věci mají, bude — aspoň pravidelně — účelnějším, vyzvou-li soudové ve smyslu § 4 min. nař. ze dne 13. října 1897 č. 240 ř. z. ústav jako takový o vyslání znalce, ale nepovolají určitého úředníka

ústavu, tak aby přednostovi ústavu bylo lze vyslati v každé případnosti příslušného odborníka. K tomu postačí, udá-li se v dopisu dožadovacím kontrolní číslo vyznačené na dotyčném nálezu, pokud se týká, dobrozdání zkoumacího ústavu. V případnostech, kde ještě technického zkoumání dotyčný ústav nepředsevzal, budiž co nejpřesněji udán předmět, ohledně jehož se žádá o dobrozdání znalecké« (srv. věst. min. sprav. ze dne 30. ledna 1899 kus II. roč XV).

Znamení ruky.

Znamení ruky nazýváme znamení podpis jména zastupující, jímž z pravidla osoby písma neznalé potvrzují, že nějaké prohlášení od nich a v jich jméně s právními účinky bylo učiněno.

I. Právo občanské.

1. Smlouvy: Občanský zákon vytkl všeobecnou zásadu, že ten, kdo neumí nebo pro tělesnou vadu nemůže psát, má si ku podpisu smlouvy přibrati dva svědky a svoje znamení ruky připojiti, jakož i že jeden ze svědků má jméno jeho připsati (§ 886 o. o. z.) t. j. potvrditi, že dotyčné znamení ruky znamená podpis kontrahentův resp. jej pravoplatně zastupuje. Osoby písma neznalé však musí znamení ruky vlastní rukou učiniti (roz. ze dne 20. února 1868 č. 732 sb. 3001). Potvrzení, že jeden ze svědků připsal jméno osoby písma neznalé, nemusí býti obsaženo přímo v listině samé (roz. ze dne 11. dubna 1865 č. 2892 sb. 2150). K podpisu listin směli býti přibíráni za svědky jen ti, kdož dle všeob. ř. soud. byli svědky nevadnými (dv. d. ze dne 23. července 1789 lit. a, č. 1038 sb. z. s.). Není třeba, aby svědkové znali obsah listiny od nich podepsané (pat. ze dne 30. ledna 1785 č. 382 sb. z. s.) ovšem nemá nikdo listinu jako svědek podepsati, jestliže mu kontrahent nesdělil, že dotyčná listina odpovídá vůli jeho (dv. d. ze dne 14. června 1784 č. 309 sb. z. s. a ze dne 11. září 1784 č. 335 sb. z. s.) (§ 886 o. o. z.). Podpis jména písmem židovským nebo hebrejským sluší pokládati dle dv. d. ze dne 22. října 1814 č. 1106 sb. z. s. ze dne 20. prosince 1842 č. 663 sb. z. s. a ze dne 19. února 1846 č. 938 sb. z. s. toliko za znamení ruky, a jest tudíž spisy takto podepsané posuzovati dle předpisů platných pro listiny znaméním ruky opatřené.

2. Písemná poslední pořízení:

Zůstavitel, který neumí psát, musí za šetření předepsaných formálností u přítomnosti všech tří svědků vlastní rukou na místě podpisů připojiti znamení ruky (§ 580 o. o. z.). Umí-li zůstavitel psát, nestačí pouhé znamení ruky (roz. ze dne 3. ledna 1877 č. 7986, sb. 6337), leč, že by pro nemoc nemohl psát (roz. ze dne 22. dubna 1858 č. 2152, sb. 549). Znamení ruky svědkem posledního pořízení připojené nestačí (roz. ze dne 16. ledna 1861 č. 10660, sb. 1261, ze dne 6. září 1860 č. 10266, sb. 1188) (§ 579 o. o. z.).

3. Právo směnečné:

Směnečná prohlášení opatřená místo podpisu jména pouze křížky nebo jinakými znameními mají jen tenkrát směneční platnost, byla-li tato znamení soudně nebo notářem ověřena (čl. 94 sm. ř.). Naskytá se tu otázka, zdali i pro směneční právo platí předpisy § 886 o. o. z. Je-li tomu tak, smí směnku opatřiti znaméním ruky toliko osoby neznalé písma. Dřívější rakouské směneční zákony neobsahovaly pro tento případ žádného zvlášť-